

ÅLANDS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET

Prövningsnämnden

Norragatan 17, AX-22100 Mariehamn

Tel: +358 18 528 600, Fax: +358 18 528 601

E-post: kansliet@miljohalsoskydd.ax

Hemsida: www.miljohalsoskydd.ax

MILJÖTILLSTÅND

Beslut nummer   Diarienummer
ÅMH-Pn 50/10   2008-1641

Beslutsdatum
24.11.2010

Sökanden

Krister Velander
Rådjursgränden 27
22160 Mariehamn

Ombud

Tony Wingert
Uotila & Mattsson Ab
Nygatan 7 b
22100 Mariehamn

Ärende

Ansökan avser miljötillstånd för färdigställande av delvis anlagd pir på vattenområdet Granlund RNr 1:126 intill sökandes fastighet Norrviken RNr 1:35 i Järsö by i Lemlands kommun.

Den i ansökan avsedda verksamheten är miljötillståndspliktig enligt:

- 10 § 1 mom. landskapslag (2008:124) om miljöskydd, miljöskyddslagen,
- 2 kap. 2 § 1 mom. i vattenlagen (FFS 264/1961) genom 16 kap. 3 § 1 mom. i vattenlag (1996/61) för landskapet Åland, vattenlagen.

Ansökan innehåller en anhållan om tillstånd till förfogande över annans egendom med stöd av 3 kap. 4 § 1 mom. a punkten i vattenlagen.

Ansökan innehåller även en i 19 § i miljöskyddslagen avsedd begäran om verkställande av beslutet även om det inte vunnit laga kraft.

Den i ansökan avsedda piren består av en utfyllnad i vattnet av grus och sprängsten. Piren har delvis uppförts under åren 1995-1996 och är idag ca 10 meter lång. Piren som är avsedd att fungera som förtöjningsplats och vindskydd för sökandens snipa är enligt ansökan i färdigställt skick ca 13 meter lång och har en avsmalnande form. Piren kommer då att uppta en bottenyta om drygt 100 m².

Sökanden har för avsikt att bygga ett brolock som bildar pirens gångplan. Brolocket placeras enligt ansökan i 90 graders vinkel mot en befintlig brygga som löper längs sökandens strand. Piren och den befintliga bryggan bildar enligt ritningarna en bassäng som är öppen mot nordost. Summan av arean av pirens direkta verkningsområde i vattnet och det vattenområde som piren tillsammans med den befintliga bryggkonstruktionen omsluter är ca 300 m².

Piren är belägen på vattenområdet Granlund RNr 1:126 som tillhör annan än sökanden. Fastigheten Granlund RNr 1:126 består av ett vattenområde om ca 7,145 ha och ett landområde om ca 7,265 ha. Pirens landfäste är placerat som en förlängning av en befintlig klippa som skjuter ut från sökandens fastighet, Norrviken RNr 1:35. Sökande har genom förrättning registrerad 20.01.2008 löst in tillandningarna till fastigheten Norrviken RNr 1:35.

Pirens landfäste är beläget drygt 15 meter från rågränsen mellan fastigheten Norrviken RNr 1:35 och fastigheten Granlund RNr 1:126. På fastigheten Granlund RNr 1:126 finns på ca 50 meters avstånd från piren en fritidsstuga som tidigare har fungerat som uthyrningsstuga.

Pirkonstruktionen är placerad i ett sund mellan Granö och Kedholm. Sträckan mellan sökandes fastighet där piren har sitt fäste och stranden på andra sidan sundet är ca 300 meter. En vägbank som binder Granö och Kedholm samman ca 250 meter öster om pirkonstruktionen omöjliggör all trafik genom sundet.

Beslut

Miljö tillstånd

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, ÅMHM, beviljar med stöd av 17 § 1 mom. miljöskyddslagen Krister Velander miljö tillstånd för anläggande av pir på vattenområdet Granlund 1:126 i Järsö by i Lemlands kommun. ÅMHM beviljar ständig nyttjanderätt till det för pirens anläggande och nyttjande behövliga ca 300 m² stora vattenområdet. Anhållan om omedelbar verkställighet av tillståndsbeslutet förkastas.

Giltighet

Vattenföretaget ska vara utfört senast 5 år efter att detta beslut vunnit laga kraft.

Ersättning

ÅMHM har prövat frågan om ersättning enligt 7 kap. 8 § vattenlagen. Sökanden ska med stöd av 7 kap. 5 § i vattenlagen för den ständiga nyttjanderätten enligt 3 kap. 4 § 1 mom. a punkten i samma lag som engångsersättning till vattenägaren betala 300 € (1 €/m²). Ersättningen ska betalas senast 3 månader efter det att detta beslut har vunnit laga kraft.

Villkor och föreskrifter

Sökanden ska följa nedanstående villkor och föreskrifter utfärdade med stöd av 24 och 26 §§ miljöskyddslagen:

1) Piren ska anläggas så att den vid vattenytan vid normalt vattenstånd maximalt skjuter ut 13 meter från den befintliga bryggan som löper längs sökandens strand och så att pirkonstruktionen maximalt upptar en bottenyta om ca 100 m². Därtill får pirens höjd över vattenytan vid normalt vattenstånd maximalt vara 90 cm. Piren ska i övrigt utformas enligt principskissen i bilaga 2.

4 § miljöskyddslagen, 4 kap. 1 och 4 §§ vattenlagen

2) Arbetet får inte utföras under perioden 16 april - 31 augusti.

4 § miljöskyddslagen, 4 kap. 1 och 4 §§ vattenlagen

3) Piren ska anläggas i spräng- eller natursten och på ett sådant sätt att den i möjligaste mån smälter in i sin omgivning. Piren ska underhållas så att den ger ett välvärdat intryck.

4 kap. 1 och 4 §§ vattenlagen

4) Arbetet ska utföras så att vattenområdet och närliggande fastigheter på land utsätts för störningar i så liten utsträckning som möjligt. Tillståndshavaren är ansvarig för eventuella skador på egendom och andra men som förorsakas av företaget.

4 kap. 1 och 4 §§ vattenlagen

Beslutsmotivering

Grund för tillståndsplikt

Enligt 16 kap. 3 § 1 mom. i vattenlag (1996:61) för landskapet Åland ska landskapslagen (1963:36) om tillämpning av vattenlagen i landskapet Åland tillämpas beträffande laglighet samt rättigheter och skyldigheter för verksamhet eller åtgärd som påbörjats eller utförts innan vattenlag (1996:61) för landskapet Åland trädde i kraft, om inte annat särskilt följer av bestämmelserna i nämnda lag.

Vattenlag för landskapet Åland (1996:61) trädde ikraft den 1 januari 1997, dvs. efter att pirbygget påbörjades. Vid tidpunkten för inledandet av pirbygget gällde med andra ord landskapslag (1963:36) om tillämpning av vattenlagen för landskapet Åland till den del ärendet berör pirens laglighet samt rättigheter och skyldigheter. Detta medför att sökandes rätt att uppföra den ifrågakvarande piren initialt ska prövas mot bestämmelserna i 1 kap. 28 § och 2 kap. 2 § 1 mom i vattenlagen (FFS 264/1961).

Enligt 1 kap. 28 § i vattenlagen (FFS 264/1961), såsom den löd vid tidpunkten för pirens anläggande, var ägare eller innehavare av strand berättigad ändå att han ej var ägare av eller delägare i vattenområdet, att för enskilt behov framför stranden i vattendraget utsätta ankoringspåle för båt eller anlägga brygga, båthus, badhus samt tvätthus, badstuga eller annan sådan byggnad, som sträcker sig över annans vattenområde, såframt det kan ske utan att vålla ägaren av vattenområdet skada eller

avsevärt men och i vattendraget förorsaka förändring eller påföljd, som avses i 1 kap. 12—15 §§ i vattenlagen. Vidare skulle enligt lagparagrafens 2 mom. vattenområdets ägare ersättas för men, som följer av åtgärden.

I 1 kap. 15 § 1 mom. i vattenlagen (FFS 264/1961, ändrad FFS 467/1987) föreskrivs att om inte annat följer av vad som stadgas nedan eller av tillstånd som meddelas med stöd därav, får inte vatten ledas från vattendrag eller annan sådan åtgärd i vattendrag eller på marken vidtas, att därav i vattendragets läge, djup, vattenstånd eller vattnets lopp kan orsakas förändring som

- 1) åstadkommer skada eller men på annans vattenområde, fiske, mark, byggnad eller egendom av annat slag;
- 2) medför fara för översvämning, allmän vattenbrist eller skadlig förändring av vattennaturen och dess funktion;
- 3) betydligt minskar naturskönheten, trivseln i omgivningen, kulturvärdena eller vattendragets användbarhet för vattenförsörjning eller dess lämplighet för rekreatiönsändamål;
- 4) försämrar vattnets reningsförmåga, ändrar kungsådran eller försvårar begagnande av allmän far- eller flottled;
- 5) medför fara för hälsan; eller
- 6) på annat därmed jämförligt sätt kränker allmänt intresse (förbud mot ändring av vattendrag).

Enligt 2 mom. i samma paragraf gäller förbud som avses i 1 mom. även en åtgärd som kan förorsaka sådan förändring av vattnets eller bottenens beskaffenhet i vattendrag som kan ha i momentet nämnd följd, såvida det inte är fråga om en åtgärd som avses i 19 §.

Enligt 3 mom. i samma paragraf avser ovan i 1 mom. nämnt förbud dock inte åtgärd, varav kan förorsakas skada eller men endast för enskild, om han samtyckt till åtgärden.

I 2 kap. 2 § 1 mom. i vattenlagen (FFS 264/1961) föreskrivs att om av byggande eller anläggnings nyttjande kan förorsaka i 1 kap. 12-15 § avsedd förändring eller påföljd, ska till byggandet utverkas tillstånd av vattendomstolen. Med beaktande av pirens storlek och dess konstruktion samt dess läge i vattenområde kan piren medföra sådant men för vattenområdet och för ägaren av det den närliggande strandfastigheten som avses i 1 kap. 15 § 1 mom. i vattenlagen (FFS 467/1987). Sökanden har inte kunnat påvisa att ägaren av vattenområdet har givit sådant samtycke till piren som avses i 1 kap. 15 § 3 mom. i vattenlagen (FFS 467/1987). Således krävs tillstånd enligt 2 kap. 2 § 1 mom. i vattenlagen (FFS 264/1961).

Förutsättningar för pirens uppförande

Enligt 10 § 1 mom. a punkten landskapslagen (2001:30) om miljöskydd och miljötillstånd krävs tillstånd för verksamheter som förutsätter tillstånd enligt vattenlag (1996:61) för landskapet Åland. Piren är som ovan framgår tillståndspliktig genom 16 kap. 3 § 1 mom. i vattenlag (1996:61) för landskapet Åland. Miljöskyddslagens 5 kap. 17 § föreskriver att tillstånd ska beviljas om verksamheten kan förverkligas i enlighet med miljöskyddslagen och den lagstiftning som omnämns i 10 § i miljöskyddslagen, däribland vattenlag (1996:61) för landskapet Åland.

Vattenlagens 2 kap. 2 § utgår ifrån att det krävs rätt eller rådighet för att utföra vattenföretag. Sökanden har inte vattenägarens medgivande att anlägga den aktuella piren. ÅMHM beviljar därför på ansökan med stöd av 3 kap. 4 § 1 mom. a punkten i vattenlagen sökanden rätt att nyttja det behövliga ca 300 m² stora vattenområdet som tillhör fastigheten Granlund RNr 1:126. Området som den ständiga nyttjanderätten berör omspannar summan av arean av pirens direkta verkningsområde i vattnet och det vattenområde som piren tillsammans med den befintliga bryggkonstruktionen omsluter. ÅMHM anser inte det vara oskäligt att området som den ständiga nyttjanderätten berör omfattar hela den inhägnad som piren tillsammans med den befintliga bryggkonstruktionen bildar. Detta område kommer enligt ansökan väsentligen att utgöra förtöjningsplats för sökandens snipa. Nyttjandet av vattenområdet innanför inhägnaden hänger således starkt samman med uppförande av piren.

Enligt 4 kap. 1 § i vattenlagen ska vattenföretag utföras och vattenfarlig verksamhet utövas så att ändamålet med företaget eller verksamheten nås med minsta skada och olägenhet för miljön utan att kostnaderna för dessa hänsyn medför att företaget eller verksamheten omöjliggörs. Särskilt ska eftersträvas att grundvattnet och vattenmiljön skadas så litet som möjligt och hålls i ett så naturligt skick som möjligt. Vattenföretag och vattenfarlig verksamhet ska enligt lagparagrafen dessutom utföras och utövas med minsta intrång och olägenhet för andra allmänna och enskilda intressen.

Vattenlagens 4 kap. 4 § listar vilka andra allmänna och enskilda intressen som särskilt ska beaktas i samband med tillståndsprövningen, däribland fiskbeståndet och möjligheten att bedriva fiske, samfärdseln och rekreationsmöjligheterna samt naturskönheten, kulturvärden och trivselsn i omgivningen. Miljöskyddslagens 4 § 1 mom. stadgar i sin tur att vid all verksamhet ska förfaras så att ändamålet nås med minsta möjliga negativa miljöpåverkan utan att denna miljöhänsyn blir oskälig. Verksamhetsutövaren ska därvid vidta sådana åtgärder som rimligen kan krävas för att negativ miljöpåverkan undviks, undanröjs eller begränsas.

Piren utgör en robust konstruktion genom att den anläggs i sten. Då piren tillsammans med den befintliga bryggan bildar en inhägnad tar anläggningen dessutom ett relativt stort vattenområde i anspråk. Det är emellertid inte ovanligt att bryggor, pirar, båthus

och andra motsvarande anläggningar uppförs på stenkistor i syfte att stärka dess hållbarhet mot framförallt påtryckande ismassor. Det är inte heller ovanligt att man konstruerar dessa anläggningar så att konstruktionen i sig inte bara tillgodoser behovet av att förtöja båtar utan även erbjuder ett skydd för vind och vågrörelser som förtöjningsplatsen är utsatt för. Piren kommer då den anläggs i 90 graders vinkel mot den befintliga bryggan att sträcka sig bort från den landbaserade delen av fastigheten Granlund RNr 1:126. Den aktuella piren är planerad med beaktande av storleken på sökandens snipa och vindförhållanden vid sökandens strand. Pirens storlek och dess placering kan därför inte ifrågasättas. ÅMHM konstaterar att det är frågan om ändamålsenligt nyttjande av sökandens strandfastighet.

Sundet där piren är belägen bildar tillsammans med den anslutande fjärden (Västerfjärden) ett förhållandevis stort vattenområde vars stränder från tidigare är bebyggda av strandnära anläggningar. Således utgör piren inte något nytt inslag i landskapsbilden eller hinder för vare sig möjligheten att bedriva fiske eller samfärdsel. Vidare konstaterar myndigheten att piren anläggs i sten och brolocket i trä. Detta innebär att piren i möjligaste mån smälter in i omgivningen. Piren kan därmed inte anses minska naturskönheten, trivseln i omgivningen eller rekreativsmöjligheterna mera än vad som är nödvändigt för att det åsyftade resultatet kan uppnås. Då piren anläggs i enlighet med ovan angivna villkor uppskattas den inte heller förorsaka skadliga förändringar för vattenmiljön.

Med ovanstående motivering konstaterar ÅMHM att det är utrett att samtliga förutsättningar för tillstånd i miljöskyddslagen och i vattenlagen samt bestämmelser som utfärdats med stöd av dessa är uppfyllda.

Sökanden har anhållit om att tillståndsbeslutet får verkställas innan det vunnit laga kraft. Enligt 19 § 2 mom. i miljöskyddslagen får tillståndsbeslut som innehåller rätt till förfogande av annans egendom enligt 3 kap. i vattenlagen inte verkställas innan det vunnit laga kraft. ÅMHM avslår på grund därav anhållan om att tillståndsbeslutet får verkställas innan det vunnit laga kraft.

Ersättning

Vattenägaren har anfört att ifall tillstånd till någon del skulle beviljas bör sökanden åläggas att, beroende på omfånget av intrånget i vattenägarens äganderätt, ersätta den skada som vattenägaren åsamkas enligt följande:

- a. För förlusten och försvårande av möjligheten att utnyttja äganderätten till det vattenområde som direkt eller indirekt berörs av vattenföretaget, med 25.000 euro.
- b. För sänkning av egendomens marknadsvärde i och med den försämrade naturskönheten för de områden som tillhör vattenägaren med 50.000 euro.

- c. För den förlust av förvärvsinkomst som vattenföretaget och den därav följande båttrafiken skulle medföra för vattenägarens möjligheter att hyra ut sin hysesstuga med 25.000 euro.

Härutöver har sökanden ytterligare inkommit med krav om ersättning så att ersättning ska utbetalas för olovligt intrång på vattenområdet med 500 euro per år räknat från den tidpunkt då pirbygget inleddes. Sökanden har däremot yrkat att vattenägarens ersättningskrav till alla delar förkastas.

Enligt 7 kap. 2 § 1 mom. i vattenlagen ska som utgångspunkt sådant förfogande som avses i 3 kap i vattenlagen jämföras med expropriation. Enligt 2-3 mom. i samma lagparagraf ska landskapslagen (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter (nedan expropriationslagen) till vissa delar tillämpas vid bedömningen av ersättningsfrågor enligt vattenlagen. ÅMHM har jämfört den nyttjanderätt som avses i 3 kap. 4 § 1 mom. a punkten i vattenlagen med rätt till ständig besittningsrätt enligt 7 kap. 2 § 2 mom. i vattenlagen. Myndigheten har vidare med beaktande av 7 kap. 2 och 5 §§ i vattenlagen och 23 § i expropriationslagen fastställt ett ersättningsbelopp så att sökanden ska ersätta vattenägaren med 1 euro/m² för det område piren och det vattenområde som piren tillsammans med den befintliga bryggkonstruktionen omsluter tar i anspråk. Området har uppskattats till ca 300 m² och framgår av bilaga 2.

Ersättningen för den ständiga nyttjanderätten som sökande ska betala vattenägaren motsvarar den ersättning för förlust eller försvårande av möjlighet att utnyttja nyttjanderätt eller äganderätt till fast eller lös egendom som enligt 7 kap. 6 § a punkten i vattenlagen ska betalas skadelidande. Myndigheten bedömer att pirkonstruktionen då den anläggs i enlighet med tillståndsbestämmelserna inte inverkar negativt på landskapsbilden eller försämrar naturskönheten i den grad att det skulle påverka vare sig eventuella intäkter för uthyrningsverksamhet av fritidsstugan på fastigheten Granlund RNr 1:126 eller sänka marknadsvärde av samma fastighet. Detta motiverar ÅMHM med att piren anläggs i sten och förses med ett gångplan av trä. Dessa material ger pirkonstruktionen ett kamouflerande utseende. Dessutom utgör piren en förlängning av en befintlig klippa och den skjuter bort från den landbaserade delen av fastigheten Granlund RNr 1:126.

Myndigheten konstaterar vidare att det inte finns orsak att tro att båttrafiken till och från fastigheten Norrviken RNr 1:35 skulle öka pga. pirens uppförande. Sålunda bedömer ÅMHM inte det vara skäligt att sökanden åläggs betala särskilt ersättning knuten till pirens användning, såsom vattenägaren anför.

Bakgrund

Ärendet har tidigare varit anhängigt hos Ålands miljöprövningsnämnd (22.10.2002-15.04.2004) och Ålands landskapsregering (15.10.2004-23.01.2007). Högsta förvaltningsdomstolen har genom beslut av den 4.7.2008 dnr. 654/1/07 upphävt landskapsregeringens beslut då den inte har varit behörig myndighet att avgöra ärendet. Alla tidigare till miljöprövningsnämnden och Ålands landskapsregering inkomna handlingar som berör ärendet har överförts till ÅMHM och har beaktats vid handläggningen hos den sistnämnda myndigheten. ÅMHM har emellertid gett sakägarna i ärendet möjlighet att kompletta tidigare till ovan angivna myndigheter inkomna handlingar.

Avgift

Ingen avgift

Bilagor

1. Ärendehantering
2. Principskiss över piren och dess placering i vattenområdet
3. Besväransvisning.

För Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet,

Ordförande Ulrika Karlsson
Prövningsnämnden

Föredragande Robert Sundström
Miljöskyddsinspektör

ÄRENDEHANTERING

Ansökan

Ärendet har inletts vid ÅMHM 16.10.2008.

Delgivning av ansökan

Ansökan delgavs offentligt under tiden 12.10.2010 - 02.11.2010 på ÅMHM:s anslagstavla. Av delgivningen framgick att vem som helst hade rätt att skriftligen yttra sig över ansökan inom ovannämnda tid. Sakägare delgavs ansökan per post genom brev.

Yttranden

Ett yttrande inkom under tiden för delgivning.

Utlåtanden

ÅMHM har inte begärt in utlåtanden.

Bemötande

Sökanden har beretts tillfälle att yttra sig över sådant som tillförts ärendet av annan än sökanden.

Delgivning av beslut

Tillståndsbeslutet sänds till sökanden med mottagningsbevis. Beslutet delges offentligt genom meddelande på ÅMHM:s anslagstavla och en kopia av beslutet finns under denna tid framlagd för allmänheten på ÅMHM:s kansli. Beslutet finns även tillgängligt på Internet på ÅMHM:s hemsida, www.miljohalsoskydd.ax. Av delgivningen framgår att sakägare kan anföra besvär över beslutet hos Ålands förvaltningsdomstol.